

U SPOMEN

**Franjo Šanjek (Poljana Biškupečka, 1. travnja 1939. – Zagreb, 27. srpnja 2019.),
dominikanac, povjesničar, akademik**

Akademik Franjo Šanjek pod okriljem je Hrvatske dominikanske provincije završio klasičnu gimnaziju u Bolu i Visoku dominikansku školu u Dubrovniku, a zatim i Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu. Nakon ređenja za svećenika dominikanca u Zagrebu (1965.) nastavio je poslijediplomsko akademsko obrazovanje na Vatikanskoj visokoj školi za paleografiju, diplomatiku i arhivistiku (*Scuola Vaticana di Paleografia, Diplomatica e Archivistica*) do 1968., a potom na pariškom sveučilištu Sorbona (*Université de Paris – Sorbonne*), gdje je i doktorirao 1971. godine.

Sveučilišnu nastavničku djelatnost započeo je već 1970. kao asistent na Katedri crkvene povijesti Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu na kojoj je redovitim putem napredovao u zvanjima pa je docentom potvrđen 1974., izvanrednim profesorom 1993., a redovitim profesorom 1998. godine. Kao vrstan stručnjak od osamostaljenja je Republike Hrvatske prepoznat i na ostalim fakultetima Sveučilišta u Zagrebu te je od 1994. bio nositeljem predmeta srednjovjekovne povijesti i pomoćnih povijesnih znanosti na Hrvatskim studijima, a na Filozofskom fakultetu predavačem je na poslijediplomskim studijima Odsjekâ za sociologiju (1996.) i pedagogiju (1998.). Štoviše, u struci je prepoznat kao jedan od vodećih domaćih povjesničara pa je 1992. bio izabran za predsjednika Hrvatskoga nacionalnog odbora za povijest te je kao takav uspio u posljednjoj godini svojega mandata organizirati i Prvi kongres hrvatskih povjesničara (1999.), znanstvenu manifestaciju koja se otada svake četiri godine redovito odvija. Njegova je izvrsnost prepoznata i u inozemstvu te je bio pozivan, ili kao gost predavač na prestižna sveučilišta, kao što su Fribourg u Švicarskoj, Ottawa u Kanadi i Sorbona u Francuskoj, ili kao izlagač na znanstvenim skupovima u Njemačkoj, Belgiji, Francuskoj, Poljskoj, Italiji...

Zahvaljujući rezultatima njegova znanstvena rada, ali i ukupnom doprinosu uključivanja hrvatske znanosti u europske i svjetske tijekomove znanosti te njegovoj brizi o hrvatskoj kulturnoj baštini i njezinoj afirmaciji u svijetu, izabran je 1997. god. za redovitoga člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (dalje: HAZU) u kojoj je obnašao niz odgovornih funkcija. Bio je, primjerice, od 2008. do 2016. voditeljem Zavoda za povijesne znanosti HAZU-a u Zadru i od 2016. do smrti voditeljem Zavoda za znanstveni i umjetnički rad HAZU-a u Đakovu. Bio je i članom Predsjedništva HAZU-a (2011. – 2014.). Za svoj je rad odlikovan Redom Danice Hrvatske s likom Marka Marulića (1996.) i državnom Godišnjom nagradom za značajno znanstveno dostignuće na području humanističkih znanosti (2004.).

Čim je pokrenut, časopis je *Croatica Christiana periodica* predan njemu kao glavnom i odgovornom uredniku na brigu. U trideset godina uredničkoga rada na tom časopisu postigao je ne samo redovitost u izlaženju nego i vrsnoću koja je cijenjena i u međunarodnim znanstvenim krugovima pa je časopis s vremenom referiran i uvršten u ugledne i svjetski priznate *online* baze te baze tiskanih i elektroničkih časopisa, unatoč slabijoj zastupljenosti humanističkih znanosti u njima. Akademik Franjo Šanjek u tom je časopisu, ali i u svom

znanstvenom opusu uvijek pazio da i teme iz povijesti Istre nađu dostojno mjesto. Njegova je bibliografija golema te ovom prilikom podastiremo široj, stručnoj i znanstvenoj javnosti samo one naslove u kojima se očituje njegov doprinos, bilo kao poglavlja u sintezama, monografijama i leksikografskim izdanjima, bilo kao radova uređenih ili objavljenih u časopisima, boljem poznavanju povijesti Istre i biografija zaslužnih ljudi u prošlosti Istre:

IZABRANE PUBLIKACIJE

Glavni urednik:

Croatica Christiana periodica, vol. 2, br. 2 – vol. 41, br. 80 (Zagreb: Kršćanska sadašnjost – Katolički bogoslovni fakultet, 1978. – 2017.).

Povijest Hrvata. Srednji vijek, knj. I, Zagreb: Školska knjiga, 2003.

Leksikon hrvatskoga srednjovjekovlja, Zagreb: Školska knjiga, 2017., suurednica: Branka Grbavac.

O Istri:

Crkva i kršćanstvo u Hrvata: srednji vijek, ser. Priručnici, sv. 23, Zagreb: Kršćanska sadašnjost (dalje: KS), 1988., 2. dop. izd. 1993.

Kršćanstvo na hrvatskom prostoru: pregled religiozne povijesti Hrvata (7.-20. st.), ser. Priručnici, sv. 27, Zagreb: KS, 1991., 2. dop. izd. 1996.

»Crkva i kršćanstvo«, u: Josip Bratulić i dr. (ur.), *Srednji vijek (VII-XII. stoljeće). Rano doba hrvatske kulture*, ser. Ivan Supićić (ur.), *Hrvatska i Europa. Kultura, znanost i umjetnost*, sv. 1, Zagreb: HAZU – AGM, 1997., str. 217 – 236; francusko izdanje: Pariz – Zagreb: Somogy – HAZU – AGM, 1999.; englesko izdanje: London – Zagreb: Philip Wilson Publishers – HAZU – AGM, 1999.

»Crkva i kršćanstvo«, u: Eduard Hercigonja (ur.), *Srednji vijek i renesansa (XIII.-XVI. stoljeće)*, ser. Ivan Supićić (ur.), *Hrvatska i Europa. Kultura, znanost i umjetnost*, sv. 2, Zagreb: HAZU – Školska knjiga (dalje: ŠK), 2000., str. 227 – 258; francusko izdanje: Pariz – Zagreb: Somogy – HAZU – ŠK, 2005.; englesko izdanje: London – Zagreb: Philip Wilson Publishers – HAZU – ŠK, 2008.

»Srednjovjekovna Istra u križištu civilizacija i kultura«, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, vol. 22, br. 1 (2001.), str. 291 – 303.

Dominikanci i Hrvati: osam stoljeća zajedništva (13.–21. stoljeće), ser. *Analecta Croatica Christiana*, sv. 39, Zagreb: KS – Dominikanska naklada Istina, 2008.

»Istarski udio u razvoju znanost na europskom zapadu (12. – 16. st.)«, u: Maja Cerić – Mirela Mrak (ur.), *Zbornik javnih predavanja*, sv. 3, ser. Posebna izdanja, sv. 35, Pazin: Državni arhiv u Pazinu, 2015., str. 37 – 48.

O zaslužnicima u povijesti Istre:

»Herman Dalmatinac pisac i prevodilac znanstvenih djela iz prve polovice 12. stoljeća«, *Croatica Christiana periodica*, vol. 3, br. 3 (1979.), str. 108 – 122.

»Počeci teologije u Hrvata«, *Croatica Christiana periodica*, vol. 5, br. 7 (1981.), str. 125 – 139.

- »Doprinos Hermana Dalmatinca zbližavanju arapske i evropske znanosti na Zapadu u 12. stoljeću«, u: Žarko Dadić i dr. (ur.), *Prirodne znanosti i njihove primjene kod Hrvata u srednjem vijeku: Zbornik radova Četvrtog simpozija iz povijesti znanosti*, Zagreb: Hrvatsko prirodoslovno društvo, Sekcija za povijest znanosti, 1983., str. 69 – 83.
- »Prof. dr. Josip Turčinović (Sveti Petar u Šumi, 30. rujna 1933 - Zagreb, 3. listopada 1990): in memoriam«, *Croatica Christiana periodica*, vol. 14, br. 25 (1990.), str. 203 – 211.
- »Život i djelo Josipa Turčinovića, (Sveti Petar u Šumi, 30. rujna 1933. - Zagreb, 3. listopada 1990.): in memoriam«, *Bogoslovska smotra*, vol. 62, br. 1/2 (1991.), str. 136 – 144.
- »Matija Vlačić Ilirik (1520-1527) kao povjesničar«, *Mogućnosti*, vol. 39, br. 3-4 (1992.), str. 250 – 258.
- »Europski dometi znanstvenog djela Hermana Dalmatina«, *Filozofska istraživanja*, vol. 13, br. 1 (1993.), str. 3 – 11.
- »La portee europeenne de l'oeuvre scientifique d'Hermann le Dalmate«, *Synthesis philosophica*, vol. 8, no. 1 (1993.), str. 77 – 90.
- »Herman Dalmatin: Hrvati i znanost u europskom srednjovjekovlju«, *Istarska Danica*, god. 1994., Pazin: "Josip Turčinović" d.o.o., 1993., str. 52 – 56.
- »Kulturne i političke veze Francuza i Hrvata u prošlosti (VIII.–XVII. stoljeće) / Les relations franco-croates dans le passé (VIIIe–XVIIe siècle« u: Dražen Katunarić (ur.), *Hrvatska/ Francuska: stoljetne povijesne i kulturne veze. Croatie/France: plusieurs siècles de relations historiques et culturelles*, Zagreb: Društvo hrvatskih književnika / The Croatian Writers' Association, 1995., str. 7 – 30 i 137 – 164.
- »Hermann of Dalmatia in scientific literature«, *Studia historiae philosophiae Croaticae*, vol. 3 (1996.), str. 9 – 26.
- »Bibliography on Hermann of Dalmatia«, *Studia historiae philosophiae Croaticae*, vol. 3 (1996.), str. 103 – 117.
- »Sveta Eufemija Kalcedonska / Sant'Eufemia di Calcedonia«, u: Mate Križman i dr. (ur.), *Translatio corporis beate Eufemie*, Pula – Rovinj – Trst: Zavičajna naklada Žakan Juri – Sveučilišna knjižnica u Puli – Centar za povijesna istraživanja, Rovinj / Centro di ricerche storiche, Rovigno – Župni ured, Rovinj – Fama Ruvignisa, Trieste, 2000., str. 82 – 93.
- »Branko Fučić – počasni doktor Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (1983. – 1985.)«, u: Tomislav Galović (ur.), "Az grišni diak Branko prdivkom Fučić": *radovi Međunarodnog znanstvenog skupa o životu i djelu akademika Branka Fučića (1920.–1999.)*, Zagreb – Rijeka – Malinska: HAZU – Institut za povijest umjetnosti – Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Staroslavenski institut – Sveučilišna knjižnica u Rijeci – Općina Malinska-Dubašnica, 2011., str. 71 – 74.

Kao svećenik obnašao je brojne službe u svojoj Hrvatskoj dominikanskoj provinciji. Bio je i jedinim svećenikom među članovima HAZU-a. No, i klerici i laici ga baš kao i vjernici i ateisti, odnosno studenti i kolege, pamte kao uzorna redovnika, znanstvenika, profesora, domoljuba i, prije svega, dobra čovjeka. Geslo je dominikanskoga reda »Istina« (*Veritas*), pa je potaknut njime akademik Franjo Šanjek jednom zgodom ustvrdio da se ono može sažeti riječima: »dijalogom do Istine«. On je zaista bio čovjekom dijaloga, okrenut Istini...

Ivan Jurković